

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

وضعیت تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی طی نه ماهه نخست ۱۳۹۶

استمرار رشد اکثر تولیدات صنعتی به همراه خروج تعدادی از رشته فعالیت‌های صنعتی از جمله صنایع منسوجات، پوشاک و تولید محصولات رایانه‌ای و الکترونیکی و نوری از حالت رکود و مثبت شدن رشد این فعالیت‌ها در فصل سوم ۱۳۹۶ از اتفاقات مثبت روند تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی طی نه ماهه ۱۳۹۶ است. این مطلب درصدد است بر اساس [گزارش](#) [مقدماتی بانک مرکزی](#)، وضعیت شاخص تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی را بررسی و تحلیل نماید.

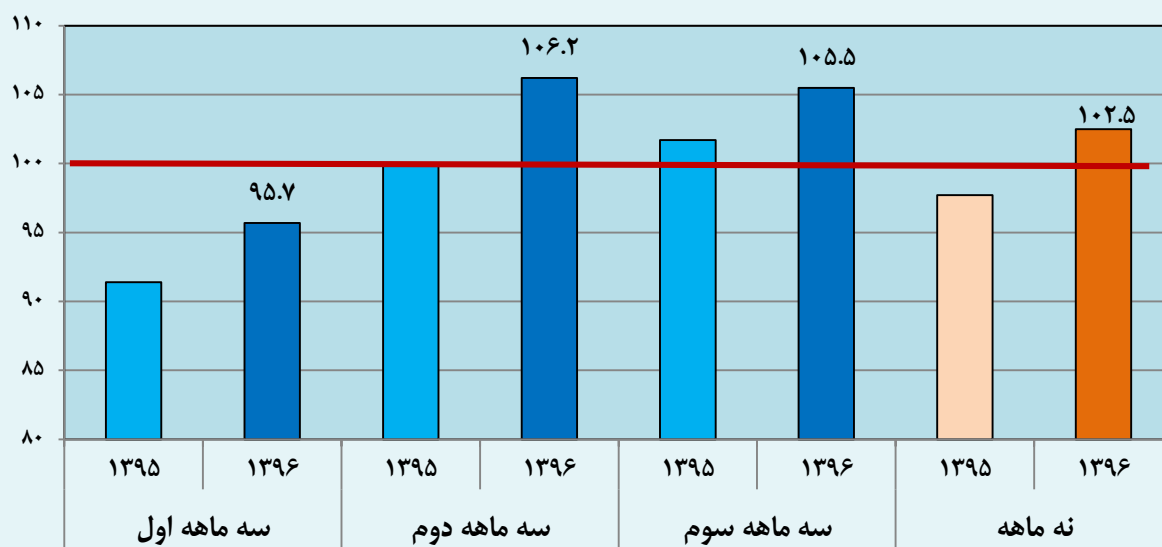
شاخص تولید صنعتی

گزارش های شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی مربوط به بررسی وضعیت کارگاه های فعال در صنعت ساخت با تعداد شاغلان صد نفر کارکن و بیشتر است که ۲۴ فعالیت صنعتی زیر مجموعه کدهای آیسیک دو رقمی را در بر می گیرد. در این گزارش ارقام شاخص برای هر فعالیت صنعتی بر اساس سال پایه ۱۳۹۰ به صورت فصلی تعیین شده است.

ضرایب مشخص شده برای فعالیت های صنعتی تعیین کننده سهم هر فعالیت در کل ارزش افزوده کارگاه های بزرگ صنعتی است و بر اساس گزارش نه ماهه نخست ۱۳۹۶ شاخص تولید این گروه از کارگاه ها، چهار فعالیت صنایع تولید مواد و محصولات شیمیایی (با سهم ۲۶,۱۶ درصد)، صنایع تولید فلزات اساسی (با سهم ۱۹,۹۸ درصد)، صنایع تولید وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر (با سهم ۱۶,۳۳ درصد) و صنایع تولید محصولات کانی غیر فلزی (با سهم ۹,۴۵ درصد) در مجموع حدود ۷۲ درصد از ارزش افزوده کارگاه های بزرگ صنعتی را تشکیل می دهند و سهم ۲۰ رشته فعالیت صنعتی باقی مانده از ارزش افزوده کل، حدود ۲۸ درصد است.

بررسی روند فصلی شاخص کل تولید کارگاه های صنعتی طی نه ماهه نخست ۹۶-۱۳۹۵ در نمودار (۱) نشان داده شده است.

نمودار ۱- روند فصلی شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی نه ماهه نخست ۹۶-۱۳۹۵

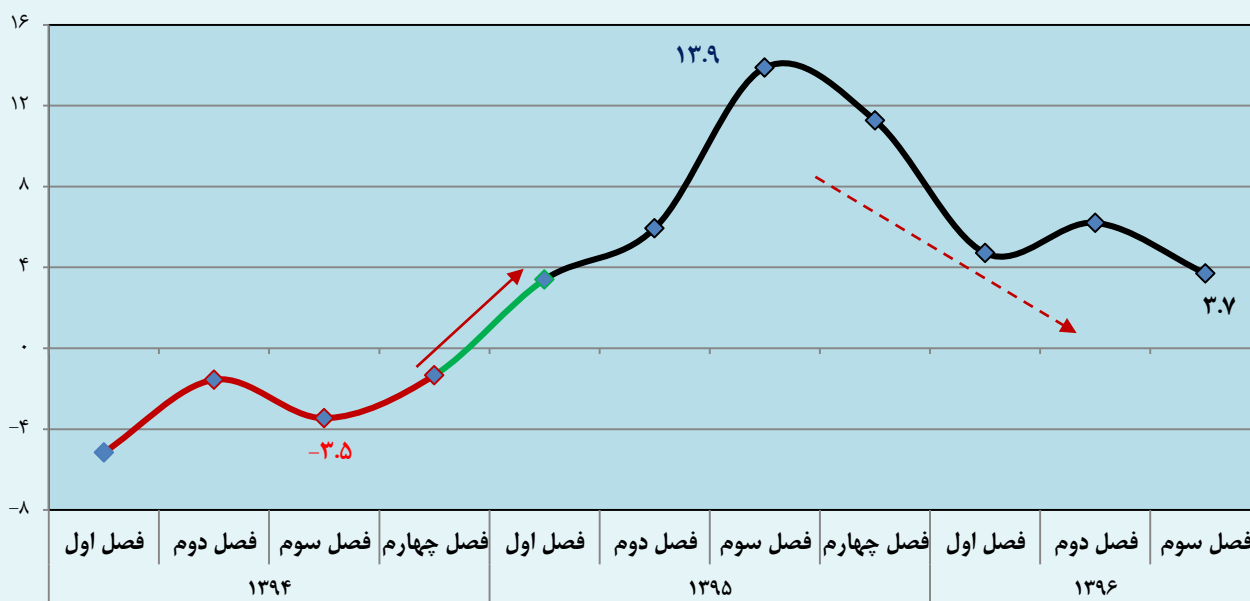
منبع داده ها: بانک مرکزی و محاسبات آماری

وفق نمودار فوق، در هر سه فصل اول الی سوم سال ۱۳۹۶ رشد شاخص کل، افزایشی و در فصل اول از رشد ۴,۵ درصدی، در فصل دوم از رشد ۵,۳ درصدی و در فصل سوم از رشد ۳,۷ درصدی در مقایسه با فصول مشابه سال ۱۳۹۵ برخوردار بوده است. برآیند رشد مثبت سه فصل ابتدایی سال ۱۳۹۶ منجر به افزایش ۴,۹ درصدی شاخص کل تولید کارگاه های صنعتی طی نه ماهه ۱۳۹۶ شده است.

معاونت بررسی های اقتصادی

بررسی دقیق تر روند تغییر شاخص کل تولید کارگاه های صنعتی در بازه فصل اول ۱۳۹۴ الی فصل سوم ۱۳۹۶ (نمودار ۲) حاکی از خروج از رکود صنعت از فصل اول ۱۳۹۵ و روند عمومی افزایشی شاخص در این بازه بوده است. از سرعت رشد شاخص کل تولید صنعتی بعد از رسیدن به حداکثر رشد در فصل سوم ۱۳۹۵، در فصل چهارم ۱۳۹۵ کاسته شده و این روند تقریباً طی فصول بعدی (باستثنای فصل دوم ۱۳۹۶) هم ادامه داشته است. با این وجود همچنان رشد تولید صنعتی طی هفت فصل منتهی به پاییز ۱۳۹۶، همچنان مثبت بوده است.

نمودار ۲- روند فصلی رشد شاخص کل تولید کارگاه های بزرگ صنعتی ۹۶-۱۳۹۴- درصد

منبع داده ها: بانک مرکزی و محاسبات آماری

در میان ۲۴ فعالیت صنعتی بررسی شده در این شاخص، طی بازه نه ماهه نخست سال ۱۳۹۶ رشد شاخص تولید صنعتی برای تعداد ۱۷ فعالیت صنعتی مثبت و در محدوده بین ۱.۶ تا ۱۸.۹ درصد متغیر است. سهم این فعالیت های همراه با رشد مثبت، از ارزش افزوده کل کارگاه های صنعتی معادل ۹۲.۶ درصد می باشد. در مقابل در همین بازه زمانی، تعداد ۷ فعالیت صنعتی رشد منفی تولید صنعتی را در محدوده نرخ رشد منفی ۳.۱ درصد تا منفی ۵۵.۶ درصد تجربه کرده اند. سهم این گروه از فعالیت ها در ارزش افزوده کل، ۷.۴ درصد است.

بالاترین و کمترین رشد

بالاترین ارقام رشد حاصله در نه نخست ۱۳۹۶ متعلق به فعالیتهای صنعتی مندرج در جدول (۱) است. سهم پنج فعالیت مندرج در این جدول از ارزش افزوده کل ۲۰,۱ درصد است.

جدول ۱- فعالیتهای صنعتی با بالاترین رشد مثبت شاخص تولید طی نه ماه نخست ۱۳۹۶ - درصد

فعالیت صنعتی	نرخ رشد	سهم در ارزش افزوده کل
تولید محصولات آشامیدنی	۱۸,۹	۰,۸۲
تولید وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر	۱۳,۸	۱۶,۳۳
تولید کاغذ و محصولات کاغذی	۱۳,۸	۰,۴۸
تولید محصولات از توتون و تنباکو	۹,۹	۰,۴۷
تولید محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۸,۶	۲,۰

منبع داده‌ها: بانک مرکزی و محاسبات آماری

کمترین ارقام رشد حاصله در نه نخست ۱۳۹۶ نیز متعلق به فعالیتهای صنعتی مندرج در جدول (۲) بوده که سهم تقریبی آنها در ارزش افزوده کل صنعت، حدود ۳,۳ درصد است.

جدول ۲- فعالیتهای صنعتی با بالاترین رشد منفی شاخص تولید طی نه ماه نخست ۱۳۹۶ - درصد

فعالیت صنعتی	نرخ رشد	سهم در ارزش افزوده کل
تعمیر و نصب ماشین آلات و تجهیزات	-۵۵,۶	۰,۰۶
انتشار و چاپ و تکثیر رسانه‌های ضبط شده	-۱۴,۵	۰,۰۹
تولید پوشاک	-۱۱,۹	۰,۱۶
تولید سایر وسایل نقلیه	-۵,۱	۰,۴۵
تولید داروها و فرآورده‌های دارویی شیمیایی و گیاهی	-۵,۰	۲,۵

منبع داده‌ها: بانک مرکزی و محاسبات آماری

فعالیت‌های صنعتی دچار رکود

در میان رشته فعالیت‌های صنعتی، سه فعالیت صنعتی طی دو فصل متوالی دوم و سوم ۱۳۹۶، رشد منفی را تجربه کرده‌اند و این فعالیت‌ها صناعی محسوب می‌شوند که گرفتار رکود هستند. سهم سه فعالیت مزبور از ارزش افزوده کل صنعت ۴,۲ درصد است.

مقایسه صنایع دچار رکود در تابستان ۱۳۹۶ با پاییز همین سال حاکی از خروج سه فعالیت از رکود در فصل سوم و مثبت شدن رشد تولیدات آنها در فصل سوم این سال است. صنایع مزبور شامل صنایع تولید پوشاک، تولید منسوجات و صنعت تولید محصولات رایانه‌ای و الکترونیکی و نوری هستند. در مقابل برخی از تولیدات صنعتی هم که رشد تولید آنها در فصل تابستان مثبت شده بود، مجدداً در فصل سوم ۱۳۹۶ با رشد منفی روبرو شدند که شامل صنایع تولید دارو (منفی ۶,۷ درصد) و صنایع تولید سایر وسایل نقلیه^۱ (منفی ۲۹,۱ درصد) هستند و رشد صنایع مبلمان هم بعد از تجربه دو فصل رشد مثبت، در فصل سوم منفی شد (منفی ۱۲,۶ درصد).

نمودار ۳- وضعیت نرخ تغییر شاخص تولید فعالیت‌های صنعتی گرفتار رکود طی دو فصل دوم و سوم ۱۳۹۶

منبع داده‌ها: بانک مرکزی و محاسبات آماری

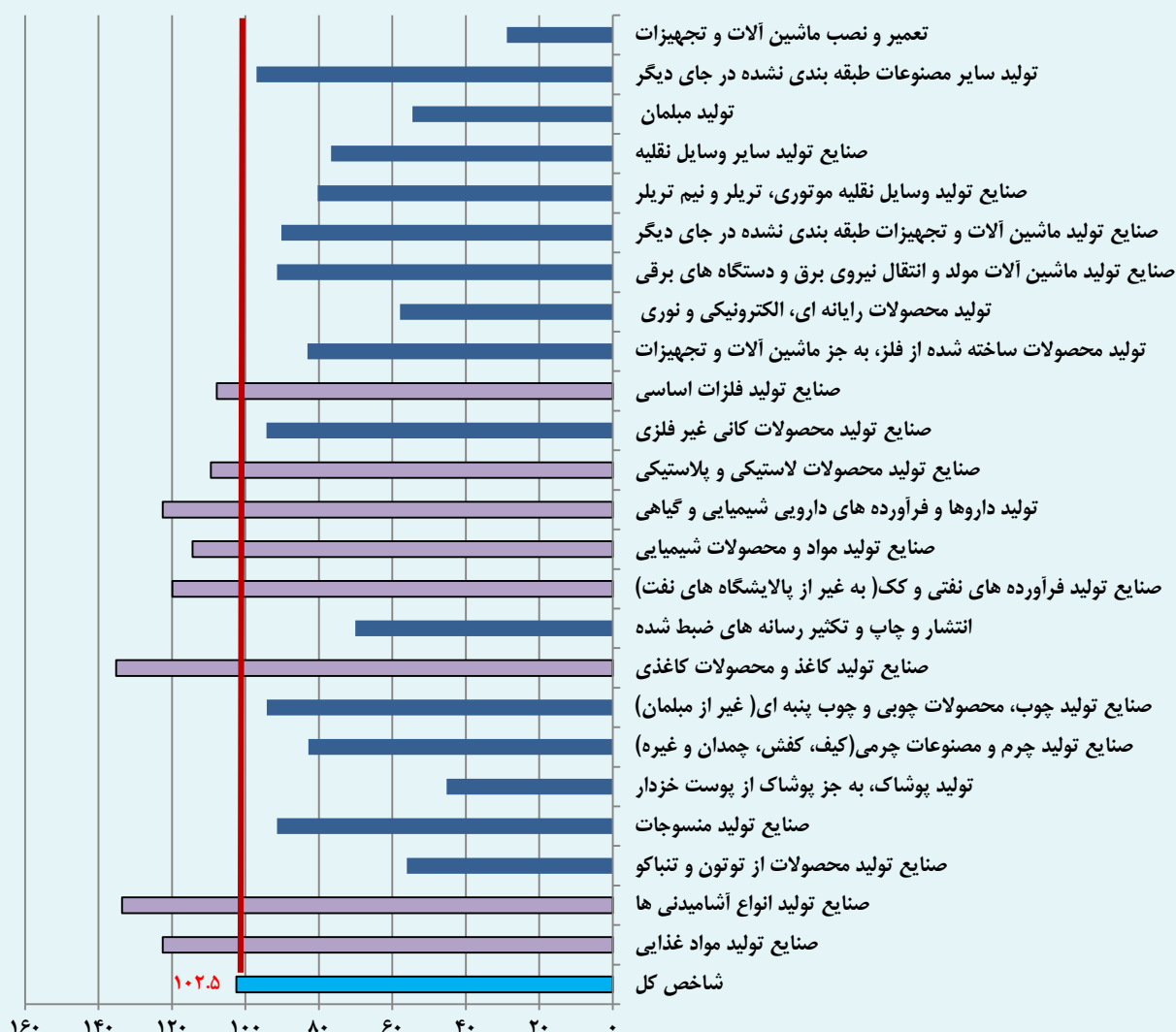
همان طور که در نمودار (۳) مشاهده می‌شود بدترین وضعیت از لحاظ بالاترین رشد منفی طی دو فصل متوالی دوم و سوم سال ۱۳۹۶ متعلق به فعالیت تعمیر و نصب ماشین آلات و تجهیزات و بدترین وضعیت از حیث کاهش بیشتر رشد در فصل سوم ۱۳۹۶ در مقایسه با فصل دوم همین سال مربوط به صنایع انتشار و چاپ و تکثیر رسانه‌ها است. اگرچه سهم این فعالیت‌های صنعتی در ارزش افزوده کل، کم است ولی به دلیل استفاده از توان تخصصی و فنی کشور در تولید کالاهای سرمایه‌ای و با سطح فناوری بالاتر (صنعت ماشین سازی)، ضرورت دارد توجه بیشتری به مشکلات این گروه از صنایع و چاره‌اندیشی برای رفع آنها، صورت گیرد.

^۱ در گزارش شش ماهه ۱۳۹۶ کارگاه‌های بزرگ صنعتی بانک مرکزی، نرخ رشد شاخص تولید صنعتی برای صنایع تولید سایر وسایل نقلیه در فصل دوم ۱۳۹۶ در مقایسه با فصل دوم ۱۳۹۵ معادل منفی ۱,۲ درصد بود که این رقم در گزارش نه ماهه این بانک، به مثبت ۴۰,۵ درصد تغییر یافته است!

سطح تولیدات در قیاس با سال پایه ۱۳۹۰

شاخص تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ که معادل ۱۰۰ در نظر گرفته شده، محاسبه می‌شود. بررسی شاخص تولید فعالیت‌های صنعتی برای نه ماه ابتدایی سال ۱۳۹۶ موید این است که رقم شاخص تولید صنعتی برای ۱۶ فعالیت از ۲۴ فعالیت صنعتی با سهم ۳۹٫۶ درصد از ارزش افزوده کل، همچنان کمتر از رقم سال پایه یعنی ۱۰۰ است که به معنی عدم موفقیت این فعالیت‌ها برای رسیدن سطح تولیدات خود به رقم سال ۱۳۹۰ است. به عبارتی دیگر فقط ۸ فعالیت صنعتی در کشور موفق شده‌اند تا بعد از بروز رکود تولید خود را به سطوح تولید سال ۱۳۹۰ نزدیک کرده و یا از آن فراتر روند.

نمودار ۳ - سطح شاخص تولید فعالیت‌های صنعتی در نه نخست ۱۳۹۶ در مقایسه با سطح تولید ۱۰۰=۱۳۹۰

منبع داده‌ها: بانک مرکزی و محاسبات آماری